

Dosarul nr. 2rac-163/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: S. Vișcu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: M. Guzun, V. Buhnaci, L. Pruteanu)

DECIZIE

23 decembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Dumitru Mardari
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de Casa de Comerț „Vita” Societate cu Răspundere Limitată, reprezentată de avocatul Lefter Aurel,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Casa de Comerț „Vita” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Companiei Aeriene „AIR Moldova” Societate cu Răspundere Limitată cu privire la încasarea datoriei, penalității, dobânzii de întârziere și cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 03 martie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Casa de Comerț „Vita” Societate cu Răspundere Limitată, a fost admis apelul declarat de Compania Aeriană „AIR Moldova” Societate cu Răspundere Limitată și a fost modificată hotărârea din 12 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă:

La 05 februarie 2019 Casa de Comerț „Vita” SRL a depus cerere de chemare în judecată împotriva ÎS „AIR Moldova” cu privire la încasarea datoriei, penalității, dobânzii de întârziere și cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că la 01 august 2012, a încheiat cu ÎS „AIR Moldova” contractul de vânzare-cumpărare nr. 15-12/C, prin care s-a obligat să predea în proprietatea pârâtului marfă conform sortimentului solicitat, iar ultimul să preia marfa și să achite prețul convenit. Conform pct. 5.1 din contract, acțiunea contractului se prelungește automat pentru fiecare an următor, dacă niciuna dintre părți nu va notifica în scris despre altceva cealaltă parte înainte cu 10 zile calendaristice de data încetării contractului.

A menționat că în baza contractului de vânzare-cumpărare nr. 15/12/C din 01 august 2012 și facturilor fiscale, în perioada 02 august 2018 – 24 octombrie 2018 a livrat pârâtei marfă în sumă totală de 390 946,80 de lei, însă ultima, contrar obligațiilor contractuale, nu a achitat costul mărfii livrate.

Conform pct. 2.2 din contractul de vânzare-cumpărare nr. 15/12/C din 01 august 2012, ÎS „AIR Moldova” trebuia să achite costul mărfii livrate în termen de 14 zile bancare din data livrării mărfii. Însă, deși marfa a fost livrată, pârâta până în prezent nu a achitat-o și nici nu a solicitat acordarea unui termen de garanție pentru achitarea ei.

A notat că potrivit pct. 2.3 din contract, în caz de neachitare a mărfii livrate, cumpărătorul s-a obligat să achite vânzătorului o penalitate în mărime de 0,1% pentru fiecare zi de întârziere de achitare a plății. Astfel, suma penalității calculată până la data de 20 decembrie 2018, a constituit 36 171,66 de lei. Penalitatea pentru neexecutarea obligației contractuale a fost calculată reieșind de restanță de plată de 20 de zile calendaristice, echivalentul a 14 zile lucrătoare indicate în contract, calculată după următoarea formulă: mărimea datoriei $\times$ 0,1% $\times$ numărul de zile de întârziere.

De asemenea, reclamanta consideră că pentru întârzierea executării obligațiilor pecuniare, conform art. 619 alin. (2) din Codul civil, ÎS „AIR Moldova” urmează să-i achite o dobândă de întârziere în mărime de 15.360,57 de lei pentru perioada 24 august 2018 – 20 decembrie 2018 calculată după următoarea formulă: datoria restantă $\times$ (rata de bază a BNM + 9%) $\div$ 365 de zile $\times$ numărul de zile de întârziere.

Reclamanta a susținut că la 25 octombrie 2018, a expediat în adresa ÎS „AIR Moldova” o somație, solicitând achitarea benevolă a sumei de 390 946,80 de lei cu titlu de datorie, 39 961,98 de lei cu titlu de penalitate și 9 835,64 de lei cu titlu de dobândă de întârziere.

În contextul expus, Casa de Comerț „Vita” SRL a solicitat încasarea din contul ÎS „AIR Moldova” în beneficiul său a sumei de 390 946,80 de lei cu titlu de datorie, 36 171,66 de lei cu titlu de penalitate, 15 360,57 de lei cu titlu de dobândă de întârziere și 13 274,37 de lei taxa de stat.

Prin încheierea protocolară din 30 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost înlocuit pârâatul Întreprinderea de Stat „AIR Moldova” cu succesorul său în drepturi Compania Aeriană „AIR Moldova” Societate cu Răspundere Limitată.

La 05 iunie 2019 avocatul Lefter Aurel din numele Casei de Comerț „Vita” SRL a depus cerere, prin care a solicitat încasarea din contul CA „AIR Moldova” SRL a sumei de 5.200 de lei cheltuieli de asistență juridică.

Pe parcursul examinării cauzei, Casa de Comerț „Vita” SRL reprezentată de avocatul Lefter Aurel a depus cerere de majorare a cuantumului pretențiilor din acțiune, solicitând încasarea din contul CA „AIR Moldova” SRL în beneficiul său a sumei de 390 946,80 de lei cu titlu de datorie; 62 855,11 de lei cu titlu de penalitate de întârziere pentru perioada 24 august 2018 – 28 februarie 2019 și 20 720,35 de lei pentru perioada 01 martie 2019 – 23 aprilie 2019; 26 839,23 de lei cu titlu de dobândă de întârziere pentru perioada 24 august 2018 – 28 februarie 2019, precum și cheltuielile de judecată.

Totodată, reprezentantul reclamantei a indicat că pârâatul CA „AIR Moldova” SRL a recunoscut integral suma datoriei, fapt ce se confirmă prin extrasul din cont nr.

2411-21 din 28 noiembrie 2018 și ordinul privind efectuarea inventarierii nr. 53 din 10 octombrie 2018, ce reflectă datoria pârâtului la situația din 01 octombrie 2018 în sumă de 406.496 de lei, însă ultimul până în prezent refuză să achite datoria.

Ulterior, la 12 iunie 2019, în pledoaria scrisă, Casa de Comerț „Vita” SRL reprezentată de avocatul Lefter Aurel a concretizat pretențiile din acțiune, solicitând încasarea din contul CA „AIR Moldova” SRL în beneficiul său a sumei de 390 946,80 de lei cu titlu de datorie, 83 575,46 de lei cu titlu de penalitate de întârziere pentru perioada 24 august 2018 – 23 aprilie 2019; 26 839,23 de lei dobânda de întârziere pentru perioada 24 august 2018 – 28 februarie 2019, precum și cheltuielile de judecată în mărime de 20 240,84 de lei, constituită din 15 040,84 de lei taxa de stat și 5200 de lei cheltuieli de asistență juridică, în total 521 602,33 de lei.

Prin hotărârea din 12 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea depusă de Casa de Comerț „Vita” SRL a fost admisă parțial. S-a încasat din contul CA „AIR Moldova” SRL în beneficiul Casei de Comerț „Vita” SRL suma de 474 522,26 de lei ce rezultă din contractul de vânzare-cumpărare nr. 15-12/C din 01 august 2020, constituită din 390 946,80 de lei cu titlu de datorie pentru marfa livrată, 62 855,11 lei - penalitate calculată pentru perioada 24 august 2018 – 28 februarie 2019 și 20 720,35 de lei - penalitate calculată pentru perioada 01 martie 2019 – 23 aprilie 2019. Totodată, s-a încasat din contul CA „AIR Moldova” SRL în beneficiul Casei de Comerț „Vita” SRL suma de 17 235,66 de lei cheltuieli de judecată, constituită din 14 235,66 de lei taxă de stat și 3 000 de lei cheltuieli de asistență juridică. În rest, acțiunea în partea încasării dobânzii de întârziere în mărime 26 839,23 de lei și 2 200 de lei - cheltuieli de asistență juridică, a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 24 iunie 2019 CA „AIR Moldova” SRL a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea parțială a hotărârii din 12 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea sumei de 62 855,11 lei cu titlu de penalitate calculată pentru perioada 24 august 2018 – 28 februarie 2019 și penalitatea în mărime de 20 720,35 de lei pentru perioada 01 martie 2019 – 23 aprilie 2019, precum și în partea sumei de 3 000 de lei cheltuieli de asistență juridică, cu pronunțarea în această parte a unei hotărâri noi de respingere a acțiunii, precum și încasarea din contul Casei de Comerț „Vita” SRL a taxei de stat achitată la depunerea cererii de apel.

La 28 iunie 2019 și Casa de Comerț „Vita” SRL, reprezentată de avocatul Lefter Aurel, a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii în partea respingerii acțiunii și emiterea unei hotărâri noi prin care acțiunea să fie admisă integral, să fie încasate din contul CA „AIR Moldova” SRL în beneficiul său suma de 26 839,23 de lei cu titlu de dobândă de întârziere pentru perioada 24 august 2018 – 28 februarie 2019, penalitatea în sumă de 68 024,74 de lei pentru perioada 24 aprilie 2019 – 15 octombrie 2019, cheltuielile de judecată formate din taxa de stat achitată la depunerea acțiunii și cererea de apel, precum și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 2 200 de lei.

Prin decizia din 03 martie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Casa de Comerț „Vita” SRL, a fost admis apelul declarat de CA „AIR Moldova” SRL și s-a modificat hotărârea din 12 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău,

sediul Centru în partea încasării penalității în mărime de 62 855,11 lei pentru perioada 24 august 2018 – 28 februarie 2019 și 20 720,35 de lei pentru perioada 01 martie 2019 – 23 aprilie 2019, prin reducerea penalității încasate în mărime de 83 575,46 de lei până la suma de 70 370,43 de lei. În rest, hotărârea primei instanțe a fost menținută.

La 29 iunie 2020, prin intermediul oficiului poștal, Casa de Comerț „Vita” SRL reprezentată de avocatul Lefter Aurel a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei din 03 martie 2020 a Curții de Apel Chișinău și parțială a hotărârii din 12 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie admisă integral, cu încasarea din contul CA „AIR Moldova” SRL în beneficiul său a sumei de 26 839.23 de lei dobânda de întârziere calculată pentru perioada 24 august 2018 – 28 februarie 2019, penalității în sumă de 13 205,03 lei calculată pentru perioada 01 martie 2019 – 23 aprilie 2019, penalității în sumă de 68 024,74 de lei calculată pentru perioada 24 aprilie 2019 – 15 octombrie 2019, solicitată conform art. 372 alin. (3) din Codul de procedură civilă, taxei de stat achitată la depunerea acțiunii în sumă de 15 040,84 de lei (13 274,37 de lei + 1 766,47 de lei), cererii de apel în sumă de 2 134,44 de lei și cererii de recurs în sumă de 1 621 de lei, precum și 2 200 de lei - cheltuieli de asistență juridică.

În motivarea recursului avocatul Lefter Aurel a invocat ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel, declarând că Curtea de Apel Chișinău a examinat superficial prezenta speță, apreciind arbitrar probele administrate, cu interpretarea și aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural.

A indicat că instanța de apel s-a expus superficial asupra argumentelor invocate în cererea de apel, precum și eronat a interpretat prevederile art. 619 din Codul civil și art. 373 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

A menționat că instanțele de judecată greșit au concluzionat că dobânda de întârziere reprezintă o dublă despăgubire a creditorului și împovărează nejustificat debitorul, fără a fi indicată norma de drept de referință. Or, până la operarea modificărilor în Codul civil, creditorul era în drept să ceară încasarea din contul debitorului dobânzile de întârziere, precum și penalitățile de întârziere contractuale în mod cumulativ (pentru penalități luând în calcul termenul de prescripție de 6 luni).

Astfel, în speță, dobânda de întârziere a fost solicitată până la modificările operate în Codul civil din 01 martie 2019, fapt ce denotă că instanțele de judecată au aplicat eronat norma de drept materială. Iar, solicitarea încasării penalității concomitent cu dobânda de întârziere calculată până la 01 martie 2019 nu reprezintă o dublă despăgubire și nu împovărează nejustificat debitorul.

Reprezentantul recurentului a notat că instanțele de judecată nu au ținut cont de faptul că a solicitat încasarea penalității pe un termen ce nu depășește termenul legal de 6 luni, calculată pentru perioada până la 01 martie 2019. La fel, instanțele de judecată nu au ținut cont de faptul că recurenta a suportat cheltuieli de asistență juridică în sumă de 5200 de lei, fapt ce se confirmă prin ordinul de plată anexat la atele cauzei.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia la 03 martie 2020.

Din materialele cauzei rezultă că, copia deciziei instanței de apel a fost expediată în adresa Casei de Comerț „Vita” SRL și avocatului Lefter Aurel la 17 martie 2020 (f.d. 171), însă nu se atestă date când a fost recepționată de către aceștia.

Totodată, se reține că potrivit pct. 1 din Anexa la Dispoziția nr. 1 din 18 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, pe durata stării de urgență termenele de prescripție și termenele de decădere de orice fel nu încep să curgă, iar, dacă au început să curgă, se suspendă pe toată durata stării de urgență instituite potrivit Hotărârii Parlamentului nr. 55 din 17 martie 2020 (17 martie - 15 mai 2020).

Astfel, recursul declarat la 29 iunie 2020, este în termen.

La 14 iulie 2020 în adresa CA „AIR Moldova” SRL a fost expediată copia recursului declarat de Casa de Comerț „Vita” SRL, reprezentată de avocatul Lefter Aurel, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței (f.d. 186, 196).

La 11 august 2020 CA „AIR Moldova” SRL a depus referință, solicitând să fie considerat inadmisibil recursul declarat de Casa de Comerț „Vita” SRL, cu menținerea deciziei instanței de apel, pe care o consideră legală și întemeiată.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 26 august 2020 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursul declarat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea parțială a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi hotărâri, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

În conformitate cu art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

Din suportul probator prezent la actele cauzei rezultă că la 01 august 2012 între Casa de Comerț „Vita” SRL, în calitate de vânzător și ÎS „AIR Moldova”, în calitate de cumpărător, a fost încheiat contractul de vânzare-cumpărare nr. 15-12/C, prin care prima s-a obligat să predea în proprietatea ultimei marfă conform sortimentului solicitat, iar aceasta la rândul său să preia marfa și să achite prețul convenit (f.d. 5-7).

În baza contractului de vânzare-cumpărare nr. 15/12/C din 01 august 2012 și facturilor fiscale seria AAE nr. 4180408 din 03 august 2018, seria AAE nr. 4182139 din 17 august 2018, seria AAE nr. 4182435 din 20 august 2018, seria AAE nr. 4182890 din 23 august 2018, seria AAE nr. 4184766 din 06 septembrie 2018, seria AAE nr. 4184957 din 07 septembrie 2018, seria AAE nr. 4185481 din 12 septembrie 2018, seria AAE nr. 4187940 din 01 octombrie 2018, Casa de Comerț „Vita” SRL a livrat ÎS „AIR Moldova” marfă în sumă totală de 390 946,80 de lei (f.d. 8-13).

Conform pct. 2.2 din contractul de vânzare-cumpărare nr. 15/12/C din 01 august 2012, cumpărătorul ÎS „AIR Moldova” trebuia să achite costul mărfii livrate în termen de 14 zile bancare din data livrării mărfii.

Potrivit pct. 2.3 din contract, în caz de neachitare a mărfii livrate, cumpărătorul s-a obligat să achite vânzătorului o penalitate în mărime de 0,1% pentru fiecare zi de întârziere de achitare a plății.

Potrivit actului de verificare a decontărilor reciproce pentru perioada 01 iunie 2018 – 04 februarie 2019, la situația din 04 februarie 2019 ÎS „AIR Moldova” a acumulat o datorie față de Casa de Comerț „Vita” SRL în mărime totală de 390 946,80 de lei pentru marfa neachitată (f.d. 20).

La 25 octombrie 2018, Casa de Comerț „Vita” SRL a expediat în adresa ÎS „AIR Moldova” o somație, solicitând achitarea benevolă a sumei de 390 946,80 de lei cu titlu de datorie, 39 961,98 de lei cu titlu de penalitate și 9 835,64 de lei cu titlu de dobândă de întârziere (f.d. 21).

Somația a fost recepționată de către ÎS „AIR Moldova” la 31 octombrie 2018 (f.d. 22), însă pârâta nu a expediat niciun răspuns în adresa reclamantei.

Prin încheierea protocolară din 30 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, pârâta ÎS „AIR Moldova” a fost înlocuită cu succesorul său în drepturi CA „AIR Moldova” SRL.

Înaintând prezenta acțiune, Casa de Comerț „Vita” SRL a solicitat încasarea din contul CA „AIR Moldova” SRL în beneficiul său a sumei de 390 946,80 de lei cu titlu de datorie, sumei de 62 855, 11 de lei cu titlu de penalitate de întârziere pentru perioada 24 august 2018 – 28 februarie 2019 și sumei de 20 720,35 de lei – penalitate pentru perioada 01 martie 2019 – 23 aprilie 2019, 26 839,23 de lei cu titlu de dobândă de întârziere pentru perioada 24 august 2018 – 28 februarie 2019, precum și cheltuielile de judecată formate din taxa de stat – 15 040,84 de lei și cheltuieli pentru asistență juridică 5200 de lei.

Pe parcursul examinării cauzei, CA „AIR Moldova” SRL a recunoscut parțial acțiunea și anume în partea existenței datoriei în mărime de 390 946,80 de lei, nefiind de acord însă cu încasarea penalității și dobânzii de întârziere, invocând că întârzierea achitării datoriei a fost generată de situația dificilă cu care compania s-a confruntat în perioada anilor 2018-2019.

Prima instanță, fiind investită cu examinarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii și a încasat din contul CA „AIR Moldova” SRL în beneficiul Casei de Comerț „Vita” SRL suma de 474 522,26 de lei ce rezultă din contractul de vânzare-cumpărare nr. 15-12/C din 01 august 2020, constituită din 390

946,80 de lei cu titlu de datorie pentru marfa livrată, 62 855,11 lei - penalitate calculată pentru perioada 24 august 2018 – 28 februarie 2019 și 20 720,35 de lei - penalitate calculată pentru perioada 01 martie 2019 – 23 aprilie 2019, suma de 17 235,66 de lei cu titlu de cheltuieli de judecată, constituită din 14 235,66 de lei taxă de stat și 3 000 de lei cheltuieli de asistență juridică. În rest, acțiunea în partea încasării dobânzii de întârziere în mărime de 26 839,23 de lei și 2 200 de lei - cheltuieli de asistență juridică, a fost respinsă ca neîntemeiată.

Instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelurilor declarate de Casa de Comerț „Vita” SRL și CA „AIR Moldova” SRL, a ajuns la concluzia de a respinge apelul declarat de Casa de Comerț „Vita” SRL și de a admite apelul declarat de CA „AIR Moldova” SRL, modificând hotărârea primei instanțe în partea încasării penalității în mărime de 62 855,11 lei pentru perioada 24 august 2018 – 28 februarie 2019 și 20 720,35 de lei pentru perioada 01 martie 2019 – 23 aprilie 2019, prin reducerea penalității încasate în mărime de 83 575,46 de lei până la suma de 70 370,43 de lei. În rest, hotărârea primei instanțe a fost menținută.

Decizia din 03 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost contestată cu recurs doar de Casa de Comerț „Vita” SRL, care și-a exprimat dezacordul integral cu decizia instanței de apel și dezacordul parțial cu hotărârea din 12 iunie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru în partea respingerii pretențiilor cu privire la încasarea integrală a penalității, dobânzii de întârziere și cheltuielilor de asistență juridică, solicitând încasarea din contul CA „AIR Moldova” SRL în beneficiul său a sumei de 26 839,23 de lei dobânda de întârziere calculată pentru perioada 24 august 2018 – 28 februarie 2019, penalității în sumă de 13 205,03 lei calculată pentru perioada 01 martie 2019 – 23 aprilie 2019, penalității în sumă de 68 024,74 de lei calculată pentru perioada 24 aprilie 2019 – 15 octombrie 2019, solicitată conform art. 372 alin. (3) din Codul de procedură civilă, taxei de stat achitată la depunerea acțiunii în sumă de 15 040,84 de lei (13 274,37 de lei + 1 766,47 de lei), cererii de apel în sumă de 2 134,44 de lei și cererii de recurs în sumă de 1 621 de lei, precum și 2 200 de lei - cheltuieli de asistență juridică.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Astfel, instanța de recurs va verifica legalitatea deciziei instanței de apel doar în partea respingerii pretențiilor Casei de Comerț „Vita” SRL cu privire la încasarea penalității în mărimea integrală solicitată, dobânzii de întârziere și cheltuielilor de judecată.

Judecând cauza în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe urmează a fi casate parțial.

Conform art. 512 alin. (1) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), în virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Prestația poate consta în a da, a face sau a nu face.

Potrivit art. 572 alin. (2) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit.

Din dispozițiile art. 602 alin. (2) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), rezultă că, neexecutarea include orice încălcare a obligațiilor, inclusiv executarea necorespunzătoare sau tardivă.

Conform art. 624 alin. (1) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), clauza penală (penalitatea) este o prevedere contractuală prin care părțile evaluează anticipat prejudiciul, stipulând că debitorul, în cazul neexecutării obligației, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun.

Clauza penală reprezintă o stipulație (prevedere contractuală), prin care părțile stabilesc de comun acord, anticipat și prin apreciere quantumul despăgubirilor ce vor fi datorate de partea în culpă, în cazul neîndeplinirii ori îndeplinirii necorespunzătoare a obligațiilor asumate. Acest mijloc de garantare a executării obligațiilor (nu numai pecuniare) prezintă pentru creditor avantajul că acesta nu mai trebuie să dovedească existența și quantumul prejudiciului, în cazul în care debitorul nu-și execută obligațiile conform prevederilor contractuale.

Clauza penală poate fi stabilită în mărime fixă sau procentuală. Procentele se stabilesc din valoarea obligației garantate prin clauza penală sau a părții neexecutate și se calculează din coraportul: a) mărimii procentelor convenite (0,1%, 0,5% etc.); b) sumei obligațiilor neexecutate (total sau parțial); c) perioadei de întârziere în executare (50 de zile, 180 de zile).

Conform art. 268 lit. a) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), se prescriu în termen de 6 luni acțiunile privind încasarea penalității.

Dat fiind faptul că normele ce stabilesc termenul de prescripție, inclusiv cel special, poartă un caracter imperativ, acest termen nu poate fi schimbat (prelungit, scurtat) prin acordul părților. Astfel, chiar și în cazul în care părțile prevăd în contract un termen mai mare de încasare a penalităților decât cel prevăzut de art. 268 din Codul civil, instanța de judecată urmează să încaseze penalitatea pentru un termen nu mai mare de 6 luni. Întrucât norma menționată este una imperativă, nu una dispozitivă, și nu poate fi modificată prin acordul părților.

Instanța de recurs reține că, Casa de Comerț „Vita” SRL în acțiunea sa a solicitat încasarea din contul CA „AIR Moldova” SRL a penalității în mărime de 62 855,11 lei pentru perioada 24 august 2018 – 28 februarie 2019 și în mărime de 20 720,36 de lei pentru perioada 01 martie 2019 – 23 aprilie 2019, în total 83 575,47 de lei, calculată în conformitate cu pct. 2.3 din contractul de vânzare-cumpărare nr. 15/12/C din 01 august 2012 pentru fiecare zi de întârziere pentru neexecutarea obligației contractuale.

Instanța de apel a menționat că, deși prima instanță corect a ajuns la concluzia admiterii pretenției reclamantei cu privire la încasarea penalității ca rezultat a neexecutării în termen a contractului, instanța greșit a încasat penalitatea în mărime de 62 855,11 lei pentru perioada 24 august 2018 – 28 februarie 2019, deoarece penalitatea a fost solicitată pentru 189 de zile, contrar prevederilor art. 268 lit. a) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019).

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră justă concluzia instanței de apel, deoarece, într-adevăr, Casa de Comerț „Vita” SRL a solicitat încasarea penalității pentru perioada 24 august 2018 – 28 februarie 2019, ceea ce constituie 189 de zile, deși prevederile legale în vigoare la acel moment prevedeau expres că penalitatea se încasează pentru maxim 180 de zile.

Prin urmare, instanța de apel întemeiat a modificat hotărârea primei instanțe prin reducerea penalității încasată de la suma de 83 575,46 de lei până la 70 370,43 de lei.

Conform pct. 2.3 din contractul de vânzare-cumpărare nr. 15/12/C din 01 august 2012, cumpărătorul s-a obligat să achite vânzătorului o penalitate în mărime de 0,1% pentru fiecare zi de întârziere de achitare a plății.

Suma datoriei este de 390 946,80 de lei, iar 0,1 % din această sumă constituie 390,94 de lei ($390\,946,80 \times 0,1 \% \div 100 \%$).

Astfel, pentru 180 de zile CA „AIR Moldova” SRL urmează să achite penalitatea în mărime de 70 370 de lei ($390,94 \text{ de lei} \times 180 \text{ de zile}$).

La fel, după cum rezultă din decizia instanței de apel, din suma integrală a penalității încasată de prima instanță a fost exclusă și penalitatea în mărime de 20 720,36 de lei pentru perioada 01 martie 2019 – 23 aprilie 2019, concluzie ce este întemeiată, însă Curtea de Apel Chișinău nu a motivat-o.

La acest capitol, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție explică că la 01 martie 2019 a intrat în vigoare Codul civil modernizat, care prevede în art. 7 alin. (1) și (4) că legea civilă nu are caracter retroactiv. În cazul situațiilor juridice contractuale în curs de realizare la data intrării în vigoare a legii noi, legea veche va continua să guverneze natura și întinderea drepturilor și obligațiilor părților, precum și orice alte efecte contractuale, dacă legea nouă nu prevede altfel.

Art. 268 din Codul civil, în vigoare până la 01 martie 2019, prevedea termenul de 6 luni pentru încasarea penalității.

Legea nouă abrogă această regulă specială, respectiv, la încasarea penalității se aplică termenul general de prescripție de 3 ani.

Conform art. 7 alin. (6) din Codul civil, în vigoare de la 01 martie 2019, dispozițiile legii noi privitoare la termenele de prescripție atât extinctivă, cât și achizitivă (uzucapiune) se aplică termenului de prescripție care a început să curgă înainte de data intrării ei în vigoare și nu a expirat înainte de acea dată. În acest caz, termenul curs anterior se ia în cont. Începutul, suspendarea și întreruperea termenului de prescripție se determină, pentru perioada anterioară intrării în vigoare a legii noi, de legea veche.

Prin urmare, legea prevede principiul aplicării imediate la 01 martie 2019 a legii noi privitor la curgerea prescripției, *însă doar* pentru prescripțiile care încă nu s-au împlinit la 01 martie 2019.

În speță, intimata a fost pusă în întârziere începând cu data de 24 august 2018, respectiv, termenul de 180 de zile pentru încasarea penalității a expirat la 19 februarie 2019, până la intrarea în vigoare a dispozițiilor legii noi și prin urmare, Casa de Comerț „Vita” SRL nu este în drept să solicite încasarea penalității pentru perioada după intrarea

în vigoare a legii noi, or, *legea nouă nu poate să prelungească un termen ce deja s-a stins înainte de 01 martie 2019.*

Din motivele expuse, este neîntemeiată pretenția recurentei cu privire la încasarea penalității pentru perioada 01 martie 2019 – 23 aprilie 2019, precum și pentru perioada 24 aprilie 2019 – 15 octombrie 2019, solicitată în cadrul examinării cauzei în instanța de apel în conformitate cu art. 372 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Totodată, instanța de recurs consideră că este neîntemeiată concluzia instanțelor ierarhic inferioare de a respinge pretenția cu privire la încasarea dobânzii de întârziere în mărime de 26 839,23 de lei pentru perioada 24 august 2018 – 28 februarie 2019, din următoarele considerente.

Potrivit art. 585 din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), în cazul în care, conform legii sau contractului, obligația este purtătoare de dobândă, se plătește o dobândă egală cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei dacă legea sau contractul nu prevede o altă rată.

Conform art. 619 alin. (2) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), în cazul actelor juridice la care nu participă consumatorul, dobânda este de 9% peste rata dobânzii prevăzută la art. 585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

Se reține că, articolul 619 din Codul civil se aplica în egală măsură atât în relațiile comerciale, cât și în relațiile dintre persoanele fizice. Dobânda de întârziere nu reprezintă o clauză penală legală (penalități de întârziere), deoarece clauza penală se percepe indiferent de natura prestației datorate (pecuniară sau de altă natură).

Dobânda de întârziere este plata pentru folosirea surselor financiare străine, iată de ce în situații practice creditorul poate pretinde prejudiciul efectiv, venitul ratat, clauza penală, inclusiv penalități de întârziere, cât și dobânda de întârziere, calculată potrivit art. 619 (dacă legea sau contractul nu prevede altă mărime a dobânzii). Creditorul obligației pecuniare nu trebuie să dovedească dauna cauzată prin întârzierea executării, deoarece stabilirea acestor daune se face anticipat, de regulă, în baza art. 619, dacă o lege specială sau contractul părților nu prevăd altă mărime a dobânzii.

Instanța de recurs subliniază că norma de drept sus-citată vine să soluționeze problemele legate de întârzierea executării obligațiilor pecuniare în special în situația de inflație. Simplul fapt al întârzierii executării presupune cauzarea unui prejudiciu a cărui estimare minimă este reglementată prin această normă.

Dobânda de întârziere reprezintă prin sine o varietate a despăgubirilor pentru prejudiciul cauzat, mărimea cărora creditorul nu este obligat să o probeze, decât dacă invocă o dobândă de întârziere peste cea indicată în articolul dat.

Din sensul art. 619 din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019) rezultă că dobânda de întârziere pentru întârzierea executării obligațiilor pecuniare curge de drept, chiar dacă nu a fost stabilită prin contractul scris între părți. Pentru curgerea de drept a dobânzilor de întârziere se cer a fi îndeplinite următoarele condiții: obligația debitorului să conștie în plata unei sume de bani, obligația să fie lichidă și exigibilă.

Dobânda de întârziere urmează a fi încasată de la data punerii debitorului în întârziere. Punerea debitorului în întârziere constă într-o manifestare de voință din partea creditorului prin care el pretinde executarea obligației unui debitor care tergiversează o

executare ce mai este posibilă. Procedura punerii în întârziere nu este reglementată în mod special, de aceea poate rezulta din orice act, notificare, telegramă. Aceasta urmează a fi confirmată prin avizul de recepție din partea debitorului.

În acțiunea sa, Casa de Comerț „Vita” SRL a solicitat prin prisma art. 619 alin. (2) din Codul civil (în redacția legii până la modificările din 01 martie 2019), încasarea din contul CA „AIR Moldova” SRL a sumei de 26 839,23 de lei cu titlu de dobândă de întârziere calculată pentru perioada 24 august 2018 – 28 februarie 2019 după următoarea formulă: $\{ [390.946,80 \text{ de lei datorie} \times (6,5 \% \text{ rata de bază a BNM} + 9\%)] \div 365 \text{ de zile} \} \times 189 \text{ numărul de zile de întârziere} = 26 839,23 \text{ de lei (f.d. 71-76)}$.

Analizând circumstanțele cauzei în raport cu normele de drept citate supra, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră pretenția Casei de Comerț „Vita” SRL privind încasarea din contul ÎS „AIR Moldova” a sumei de 26 839,23 de lei cu titlu de dobânda de întârziere drept legală și întemeiată, or, dobânda este plata pe care debitorul ÎS „AIR Moldova” o datorează creditorului Casa de Comerț „Vita” SRL pentru folosirea surselor financiare ale celui din urmă, ca urmare a întârzierii executării unei obligații pecuniare.

Nu poate fi reținută concluzia instanțelor de judecată ierarhic inferioare precum că pretenția Casei de Comerț „Vita” SRL privind încasarea pentru aceeași perioadă atât a penalității, cât și a dobânzii de întârziere, reprezintă o dublă despăgubire a creditorului și împovărează nejustificat debitorul CA „AIR Moldova” SRL, deoarece în sensul art. 619 din Codul civil (în redacția legii până la modificările din 01 martie 2019), creditorul este îndreptățit să solicite dobânda în cazul neexecutării de către debitor a obligației de achitare a costului mărfii livrate în baza contractului de vânzare-cumpărare nr. 15/12/C din 01 august 2012, indiferent de faptul dacă dobânda a fost sau nu stipulată în contract, legiuitorul pornind de la ideea că prin lipsa de folosință a unei sume de bani i se provoacă creditorului un prejudiciu pentru neexecutarea obligației pecuniare în termen.

Prin urmare, faptul că recurenta Casa de Comerț „Vita” SRL a solicitat încasarea atât a penalității, cât și a dobânzii de întârziere pentru aceeași perioadă de neexecutare a obligației pecuniare (24 august 2018 – 28 februarie 2019), nu poate servi ca temei de respingere a acțiunii în partea încasării dobânzii legale, or, la cazul speței sunt aplicabile prevederile legislației civile în redacția legii până la modificările din 01 martie 2019, care reglementează trei modalități de compensare a prejudiciului pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare (tardivă) a obligației pecuniare și anume: încasarea penalităților de întârziere (dacă au fost prevăzute de contract sau lege); încasarea dobânzii de întârziere și încasarea altui prejudiciu cu prezentarea dovezilor (dacă prejudiciul nu se acoperă prin penalități), ce puteau fi solicitate concomitent.

Deja după intrarea în vigoare a prevederilor Codului civil modernizat, conform art. 942 alin. (4), în cazul în care s-a stipulat o clauză penală, creditorul poate să *ceară, la alegere, fie dobânda de întârziere* calculată conform dispozițiilor prezentului articol, *fie penalitatea* pentru întârziere.

La caz însă, dobânda de întârziere a fost solicitată pentru perioada 24 august 2018 – 28 februarie 2019.

Cu referire la cele enunțate, Colegiul lărgit conchide despre necesitatea casării deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe în partea respingerii pretenției Casei de Comerț „Vita” SRL cu privire la încasarea sumei de 26 839,23 de lei cu titlu de dobândă de întârziere, cu emiterea în această parte a unei hotărâri noi de admitere a acțiunii.

În conformitate cu art. 94 alin. (1) și (4) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pîrîtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului. Dacă, fără a trimite cauza spre rejudecare, modifică hotărîrea atacată sau pronunță o nouă hotărâre, instanța ierarhic superioară poate schimba corespunzător repartizarea cheltuielilor de judecată.

În conformitate cu art. 96 alin. (1) și (1¹) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Cheltuielile menționate la alin. (1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că, Casei de Comerț „Vita” SRL urmează a-i fi compensate cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții și anume, 14 644,69 de lei – taxa de stat pentru prima instanță, 603,88 de lei – taxa de stat pentru apel și 402,58 de lei – taxa de stat pentru recurs.

Totodată, instanța de recurs consideră că instanțele ierarhic inferioare întemeiat au încasat din contul CA „AIR Moldova” SRL în beneficiul Casei de Comerț „Vita” SRL parțial cheltuielile de asistență juridică în mărime de 3000 de lei, acestea fiind reale, necesare, rezonabile și proporționale părții admise din pretenții.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Casa de Comerț „Vita” SRL, a casa parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe în partea respingerii pretenției cu privire la încasarea dobânzii de întârziere și în partea încasării taxei de stat, cu pronunțarea în această parte a unei hotărâri noi, în rest decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe a menține.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Casa de Comerț „Vita” Societate cu Răspundere Limitată, reprezentată de avocatul Lefter Aurel.

Se casează parțial decizia din 03 martie 2020 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 12 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Casa de Comerț „Vita” Societate cu

Răspundere Limitată împotriva Companiei Aeriene „AIR Moldova” Societate cu Răspundere Limitată cu privire la încasarea datoriei, penalității, dobânzii de întârziere și cheltuielilor de judecată, în partea respingerii pretenției cu privire la încasarea dobânzii de întârziere și în partea încasării taxei de stat, și se pronunță în această parte o hotărâre nouă, prin care:

Se admite pretenția înaintată de Casa de Comerț „Vita” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Companiei Aeriene „AIR Moldova” Societate cu Răspundere Limitată cu privire la încasarea dobânzii de întârziere.

Se încasează de la Compania Aeriană „AIR Moldova” Societate cu Răspundere Limitată în beneficiul Casei de Comerț „Vita” Societate cu Răspundere Limitată suma de 26 839 (douăzeci și șase mii opt sute treizeci și nouă),23 de lei cu titlu de dobândă de întârziere calculată pentru perioada 24 august 2018 – 28 februarie 2019.

Se încasează de la Compania Aeriană „AIR Moldova” Societate cu Răspundere Limitată în beneficiul Casei de Comerț „Vita” Societate cu Răspundere Limitată suma de 14 644 (paisprezece mii șase sute patruzeci și patru),69 de lei cu titlu de taxă de stat pentru prima instanță, suma de 603 (șase sute trei),88 de lei – taxă de stat pentru apel și 402 (patru sute doi),58 de lei – taxă de stat pentru recurs.

În rest, decizia din 03 martie 2020 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 12 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru se mențin.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Ala Cobăneanu

judecătorii

Dumitru Mardari

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Mariana Pitic